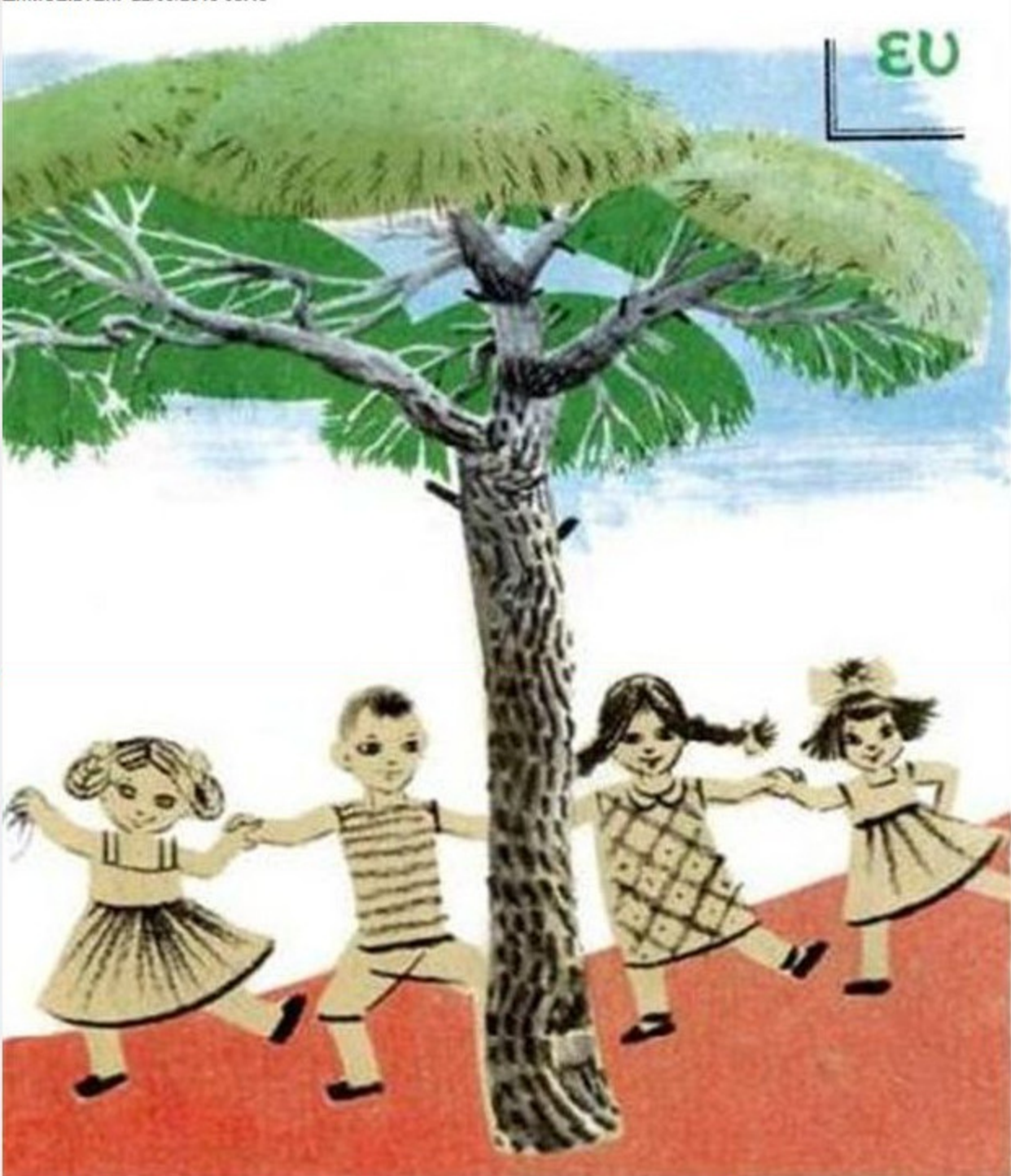

Γιώτης Ντίνος >

Κώστας Γραμματόπουλος: Τα αλφαβητάρια μιλούν στην ψυχή των ανθρώπων

Η τελευταία συνέντευξη του καλλιτέχνη που εικονογράφησε τα θρυλικά αναγνωστικά της Α' Δημοτικού. Η καταγωγή του, η ελληνικότητα, ο πολιτισμός

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 22/09/2013 05:45

Εικονογραφημένη σελίδα από το «Αλφαβητάριον» του 1955, τη συνέχεια των βραβευμένων «Καλών παιδιών» του 1949

Πριν από 18 χρόνια, με αφορμή τη μεγάλη αναδρομική έκθεση του έργου του στην Εθνική Πινακοθήκη, προσπάθησα να συναντήσω τον εικονογράφο των Αλφαβηταρίων της σχολικής μας ηλικίας. Εκείνη την εποχή ζούσε αποτραβηγμένος κάπου στους Αμπελοκήπους. Είχα τη χαρά και την τιμή να με δεχθεί και να μου παραχωρήσει μια μικρή αλλά σπάνια συνέντευξη που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 1995 στο περιοδικό «Χάος» (με διευθυντή τον **Γιώργο Παπασωτηρίου**).

Τον βρήκα να κάθεται σε μια πολυθρόνα και να καπνίζει. Αποτραβηγμένος από τον κόσμο, ζούσε περιτριγυρισμένος από τα έργα του σε ένα εργαστήριο, που ήταν και σπίτι του. Στο τέλος κάθε ερώτησης που του απηύθυνα ακολουθούσε μια μικρή σιωπή που την έσπαζε, συνήθως, μια λακωνική απάντηση. Δεν ήταν μόνο το φορτίο των 79 χρόνων που βάραινε τους ώμους του. Ήταν και που ο ίδιος πάντοτε, ακόμη και στην ακμή της δημιουργίας του, απέφυγε τα πολλά λόγια ελειδή άφηνε την τέχνη του να μιλάει για τον ίδιο.

Κύριε Γραμματόπουλε, το 1959 εγκαταλείπετε το Παρίσι και ίσως μια μεγάλη διεθνή καριέρα για να επιστρέψετε στην Ελλάδα. Ελεπτα από τόσα χρόνια πώς κρίνετε εκείνη την κίνησή σας;
«Βλακεία μου. Δεν το θεωρώ εξυπνάδα που γύρισα. Επρεπε να μείνω. Στο Παρίσι μου ανοίγονταν μεγάλες προοπτικές. Φυλάω ακόμα τα δημοσιεύματα των εφημερίδων της εποχής. Η *Σουζάν ντι Κονέ*, η τότε μεγαλύτερη γκαλερίστρια του Παρισιού, μου ζητούσε επίμονα να μείνω. "Αν σε εμπνέει τόσο πολύ η Ελλάδα, πήγαινε δύο μήνες και ξαναέλα" μου έλεγε. Δεν την άκουσα. Σηκώθηκα και έφυγα».

Τι ήταν αυτό που σας «καλούσε» στην Ελλάδα;
«Το ελληνικό τοπίο, το φως, οι θάλασσες, και ακόμα η ελληνική μυθολογία».

Κάτι πιο συγκεκριμένο;
«Το Αιγαίο. Ήταν μια πολύ μεγάλη πηγή εμπνεύσεως για μένα».

Το φως του Αιγαίου φαίνεται να βγαίνει από τα περισσότερα έργα σας...
«Η καινοτομία στη δουλειά μου και στη ζωγραφική και στην ξυλογραφία είναι η ανακάλυψη του λευκού χρώματος. Ως τότε το χρησιμοποιούσαν σε ανάμειξη μαζί με άλλα χρώματα. Εγώ το χρησιμοποιώ αυτούσιο για πρώτη φορά στην Ελλάδα και στην Ευρώπη για να εκφράσω το ελληνικό φως και το ελληνικό τοπίο».

Ξέρατε από μικρός ότι θα γίνετε ζωγράφος;
«Θυμάμαι, όταν ήμουν παιδί, με φώναξε ο χασάτης της γειτονιάς μου για να του φτιάξω την ταμπέλα του μαγαζιού του. Ζωγράφισα ένα κατσικάκι και ένα αρνάκι και στη μέση έγραφα το όνομά του. Εκείνη η πρώτη μου δουλειά εξασφάλισε στην οικογένειά μου κρέας για έναν μήνα».

Οπότε κατάλαβαν και οι γονείς σας το ταλέντο σας στη ζωγραφική;
«Όχι, γιατί ήθελαν να γίνω αρχιτέκτονας. Εισ πείσμα του πατέρα μου εγώ έγινα ζωγράφος. Ο γιος μου, που με τη σειρά μου ήθελα να τον κάνω ζωγράφο, έγινε αρχιτέκτονας».

Πολλά χρόνια μετά την πρώτη έκδοσή τους τα αλφαβητάρια επανεκδίδονται, από ιδιώτες πια, και αμέσως γίνονται μπεστ σέλερ. Πώς το εξηγείτε;
«Απλούστατα, τα αλφαβητάρια μιλάνε στην ψυχή των ανθρώπων. Αν τα ανοίξετε, θα καταλάβετε».

Σε όλη σας τη ζωή αποφεύγατε να μιλάτε και δείχνατε άνθρωπος που δεν ελεδίδωκε τη δημοσιότητα. Γιατί;
«Βασική μου αρχή ήταν πάντοτε ότι ο καλλιτέχνης πρέπει να μιλάει με τα έργα του και όχι με λόγια. Η εικαστική τέχνη δεν ερμηνεύεται, μιλάει από μόνη της. Δεν ωφελεί να σας εξηγήσω εγώ γιατί έκανα αυτό ή εκείνο, αν εσείς ο ίδιος δεν το καταλαβαίνετε».

Ωστόσο και ο καλλιτέχνης κάποια στιγμή πρέπει να μιλήσει για το έργο του, δεν νομίζετε;
«Κάποτε ένας δημοσιογράφος, στη διάρκεια μιας έκθεσής μου, με πλησίασε και με ρώτησε: "Αυτό το έργο γιατί το κάνατε;". "Σας αρέσει;" του λέω. "Πολύ". "Γιατί σας αρέσει;". "Γι' αυτό και γι' αυτό" μου εξηγεί. "Ε, γι' αυτό το έκανα"».

Τι αγαπάτε περισσότερο στη ζωή;
«Την τέχνη».

Τι είναι σήμερα πολιτισμός στην Ελλάδα;
«Αυτό που βλέπουμε».

Ο χαρακτήρας που λατρεύτηκε
Ο Κώστας Γραμματόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1916 και πέθανε το 2003. Η καταγωγή του ήταν από το Ρήσιο ή Αρετσού, της Κωνσταντινούπολης, πατρίδα του Κοραή. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας ζωγραφική και χαρακτική και με υποτροφία συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι. Το 1959 επέστρεψε στην Ελλάδα και εκλέχθηκε τακτικός καθηγητής στο εργαστήριο χαρακτικής της ΑΣΚΤ, όπου δίδαξε ως το 1985. Το 1949 πήρε το πρώτο βραβείο, μεταξύ 44 χωρών, στη διεθνή έκθεση διδακτικού βιβλίου, στο Λέκεν του Βελγίου, για το αλφαβητάρι «Τα καλά παιδιά». Χαρακτήρας και ζωγράφος του Αιγαίου, με ονειρικά πλάνα που αλληλοκαλύπτονται σαν πέπλα πάνω από τη θάλασσα μαζί με μυθικές μορφές, φιλοτέχνησε επίσης αφίσες του ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940, το εθνόσημο της Δημοκρατίας το 1974 και το πασιγνώστο αλφαβητάρι του 1949, που λατρεύτηκε και εκδόθηκε επανειλημμένως.

Αρχαιολογία
Εικαστικά
Θέατρο
Κινηματογράφος
Μουσική
Πρόσωπα

Ανεπάρκεια κυκλοφορίας του Βήματος | 24/09/2013 10:56

Το ΒΗΜΑ της Κυριακής, 22/9, που περιέχει το αλφαβητάρι, είναι ανάρπαστο, σε σημείο ώστε όταν το αναζήτησα στις 10.00 η ώρα να μην το βρω πουθενά και φαντάζομαι ότι σε πολλούς από τους αναγνώστες συνέβη το ίδιο. Θα ήθελα να ξέρω αν προτίθεσθε να το κυκλοφορήσετε πάλι.

Βασίλης Γρηγοριάδης